

TXILLARDEGI

gandhi-ak eta quisling-ak

Kalentura handia lehengo ostiralean Donostia-ko Udaletxeko biltzarrean, prentsak azaldu digunez. Eta hizka latza Manso eta Soto-ren artean, batez ere. Soto-k erabat harriturik entzun zuenez, Mahatma bera hartua baitute gidaritzat UCD, PNV eta PSOE-ko ordezkariak! Ongi erantzun zien Sotok, jakina. Baina Mahatma-zale horiek biluzteko garaia etorria dela iruditzen zait.

Gandhi SAINDUA zen; eta Soto-ren kontra mintzatu zirenak, dirudienez bederen, ez dira saindiak hain zuzen. Gandhik zapalduak eta txiroak defenditu zituen beti; eta «pariak» bereziki: alegia, ez eskubide politikorik ez dirubiderik zuten indiar gizarajoenak. Nekez proposa daiteke gaur, PNV, PSOE eta UCD taldeek Euskadiko PARIK defenditzen dituztenik.

Bertako pariak, gaur eta hemen, ahalmen politiko eta ekonomikorik egiazki ez dutenak dira; eta «establishement» osoak prentsa bidez eta telebista bidez lokatzean barrena arrastaka tratatzen dituenak dira. Gandhi-ren garaian Ingalaterraren Errege-ordeak, Gobernuak eta India-ko kolaborazionistek, maharajad-ek eta rahja-k batera gaitzesten eta zapuzten zituzten inditar zapalduak.

Baina Gandhi, saindua izanagatik ere, INDITAR ABERTZALEA izan zen; eta «ahimsa»ren bidez jokatu zuenean ere (bortxarik ezaz, alegia), britaindar inperialismoaren kontra borrokatu zuen. Non da Gandhi-ren fabriken eta minen zerranda? Gutzaz trufatzea da, zinez, «ashram» ezinago miserableagotan bere bizia eman zuena, eta negozio emankorretan murgildurik bizi direnak, zaku berean sartzea. Gandhi bere «ashram» ezin txiroagoan ez zegoenean, «Berorren Majestadearen ostatueta» zegoen; Gandhi behin eta berriz eta hamaika bider gartzeletan egon ondoren, ez baitzuen halere umorearen sentidua galtzen!

Baina Gandhi, zinez bortxarik-ezaren aldekoa izanagatik ere, ez zen behin ere lerratu britaindarrek edo japonarrak txalotzera. Eta Soto-ren kontra mintzatzaren direnak honetaz hau errazkiegi ahanzten direlako, milaren artean hauta litezkeen xehetasun batzuek gogoraziko ditugu.

Hona hemen lehenengoa. 1922-an, eta Gandhi-ren Txosten baten ondoren (ondorioz esatea gehiegizkoa bada ere), britaindar poliziari inditarren kontra tiratu zuen proisio batetan Chauri Chaura herriskan.

Erotu bezala egin zen jendetza tirokaldian; eta hilkintzaren ondoren, eta poliziari balak bukatu zitzaizkionean, kaserna asaltatu zuten inditarrek. Poliziek, izaturik, leihoetatik bota zituzten beren buruak; eta lurlean zuedelarik, jendetzak zatikatu eta hil egin zituen. 1922-ko Martxoaren 18.an honela mintzatu zen Gandhi bere hauzian: «... Halako batez, ez gizon gisa eta ez inditar gisa eskubiderik nuenik aurkitu nuen. Hobeki esateko, gizon gisa eskubiderik ez nuela; eta inditarra nintzelako ez nuela, hain zuzen... Desgogara iritsi nintzen ondorio honetara: britaindar okupazioak lehen baino umezurtzago utzia zuela India, bai politikaren aldetik eta bai ekonomiaren aldetik... Gaur jende gutxi erreparatzen du Indian, Gobernuak eta bere Legeak ezarritako sistema,

populuen explotazioari buruz eraikia dela... Areago. Zoritxarrik handiena hau baita: bai ingelesak berak, bai beroien lankide inditarrak, azaldu dudana hilketaz jabeturik ez baitaude. Benetan sinesten dute munduko sistemarik onenetako baten zerbitzutan ari direla; eta India, beraz, poliki bada ere, irmoki ere aurrera doala... Zinez dinot orain bortxakeria baztertu nahi izan nuela. Bortxarik-eza da ene lehenengo helburua, baita azkena ere. Baina gertatu zitzaidan hautabeharra hau izan zen: edo ene Aberriari zuzenduz ezinezko kaltea egingo liokeen sistemari amore eman, edo-ta nire ezpainetatik ikasitako egiaren latzak eroldiren bat sortzea. Benetan senditzen dut gertatutakoa. Eta hemen nauzue; ez arinena, baizik-eta zigorrik larriena jasateko gertu...»

Horra hor egiazko Gandhi, jaunak! Hori ahal da Donostia-ko Udaletxean Manso-rekin batera botoa eman zutenen hizkuntza?

Eta gauza bera 1942-an. Japondarrak Indiara sartzeko arriskua gertu zegoenean, hau izan zen Gandhi-ren jarrera: KOLABORAZIORIK INOLA EZ. Beraz, bortxarik gabe aurka egiteko ausardirik izango ez zutenek (alegia, bortxarik gabe HILTZEKO gertu ez zeudenek), «deberian actuar lo mejor que supieran y pudieran, del modo QUE FUESE, con tal de no someterse». Xehetasunetan sartu gabe, britaindarrek Nehru, Azad eta beste abertzale ezagun batzuek detentitu zituzten. Segituan indarketa lehertu zen inperialisten kontra; eta zapalketa inoiz baino latzago bihurtu zen; eta metralaketak, afusilaketak, ugaltu egin ziren. Beldur handiak gaintuz, Gandhi ere detentitu zuten. Hots, ez 1942-an, ez 1943-ko gose-oporra hasterakoan, ez 1944-an berriro gartzelatik irteetan, Gandhi-k zituen herriaren ekintzak gaitzetsi. «Ez da hori jokabide bortxagabeen teknika. Tamalgarria izan da». Kitto.

Eta Gandhi-k ez zuen sekula beldurrik izan inperialismoa salatzeko: «A partir de este instante (erdarazko testua kopiautuko dugu orain bere horretan) cada uno de vosotros se considerará como hombre o mujer libre, obrará ya cual si fuese libre, y ya NO BAJO LA BOTA DEL IMPERIALISMO». Noiz entzun da horrelakorik Donostia-ko Udaletxean eta Gandhi orain aiputan duten horien ahotik? Gandhi aipatzeak txaliak biltzen ditu gaur, itxuraz; baina Gandhi-ren bidea ezertan hartua ez dutenengandik. Noiz egin dute delako horiek gose-oporrik hiltzeko arriskutan jarri arte? Nik esango dizuet, besteak beste, nork segitu duen gure artean bide hori: Apalak, eta Montzonek, eta Juan Jose Etxabek, eta Eustakiok, eta Okamikak, eta Itxaro Goikotxeak, eta Feli Ziluagak, eta abar eta abarrek. Nik dakidala, horiek egin dute gose-oporra Gandhi-ren antzera; eta ez Mansok eta bere aldekoek.

Manso-k lehenengoan, horrela, Histori-kontuetan makal dabileko nunbait, Gandhi esan zuenean, Quisling esan nahi zuen.

Eta edonork izan dezake oroimen-lapsus bat.